

Μύθοι, Θρύλοι, Παραδόσεις εκφράζουν τον πόθο των Ελλήνων για την απελευθέρωσή τους από τον τουρκικό ζυγό...

Σελ. 2

Μα είναι τρελοί αυτοί οι Γάλλοι; Κατά πόσο επηρεάστηκαν οι Έλληνες από άλλα επαναστατικά κινήματα της Ευρώπης.

Σελ. 9

Το θρόισμα του '21

Στ' τάξη_3ο Δημοτικό Σχολείο Μύρινας_ Μάρτιος 2021_ Αρ. Φύλλου 1

Ρήγας Βελεστινλής.

Ο πρώτος που συνέλαβε με τέτοια τόλμη το όραμα της απελευθέρωσης των υπόδουλων λαών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Είδε το μέλλον σε ένα κράτος όπου θα υπακούει σε νόμους...

(η συνέχεια στη σελ. 11)

Η προσφορά των γυναικών στην Επανάσταση

Μαντώ Μαυρογένους, Ευανθία Καΐρη, Δόμνα Βισβίζη, Δούκισσα της Πλακεντίας. Πώς συμμετείχαν στον Αγώνα;

Σελ. 18

Διαβάστε ακόμα: Η πατρίδα-εθ αγνωμονούσα.

Το άδοξο τέλος μερικών ηρώων της Επανάστασης.

Σελ.16

Λόρδος Βύρων... Ο απόλυτος εκπρόσωπος του Φιλελληνισμού
Στα ποιήματά του βλέπουμε την αγάπη του για την Ελλάδα

Σελ. 20

Η φλόγα της Επανάστασης άναψε

21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός υψώνει το λάβαρο της Επανάστασης στην Ιερά Μονή Αγίας Λαύρας. Τα Καλάβρυτα είναι η πρώτη πόλη που αποτινάσσει τον τουρκικό ζυγό.

Πρόσφυγες...

Η Προσφυγιά πάντα βάδιζε παράλληλα με την ελληνική ιστορία.

Σελ. 22

Περιηγηθείτε στο Μουσείο Υδροκίνησης Δημητσάνας.

Δείτε τους ξακουστούς μαρουτόμυλους που προμήθευαν με μαρουτί όλη την Πελοπόννησο.

Σελ.13

Μην χάσετε: Σταυρόλεξα- Κουίζ- Υπέροχα “επαναστατικά” Παιχνίδια!!!

Μύθοι, θρύλοι, παραδόσεις...

Οι σκλαβωμένοι Έλληνες ποτέ δεν έπαψαν να ελπίζουν ότι η μέρα της απελευθέρωσης πλησίαζε. Πολλοί είναι οι θρύλοι και οι παραδόσεις που εκφράζουν αυτόν τον πόθο...

Τα μισοτηγανισμένα ψάρια

Γράφει ο Μπλιάς Δημήτρης

Όταν έπαιρναν οι Τούρκοι την Πόλη, ένας καλόγερος τηγάνιζε εφτά ψάρια. Τα είχε τηγανίσει από τη μια μεριά και, όταν ήταν να τα γυρίσει από την άλλη, έρχεται κάποιος και του λέει πως πήραν οι Τούρκοι την Πόλη.

- Αυτό θα το πιστέψω, όταν τα τηγανισμένα ψάρια ζωντανέψουν, αποκρίθηκε ο καλόγερος. Δεν απόσωσε τον λόγο του και τα ψάρια πήδησαν από το τηγάνι και έπεσαν στο νερό μιας λιμνούλας εκεί κοντά.

[Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς Τούρκους 29 Μαΐου 1453](#)

Το κυπαρίσσι του Μιστρά

Γράφει ο Παπακοντής Χρήστος

Κάποτε στον Μιστρά ένας Τούρκος πασάς θύμωσε πάρα πολύ, όταν ένα Ελληνόπουλο του μίλησε για την πίστη των ραγιαδών ότι θα ελευθερωθούν. Τότε ο πασάς έμπηξε οργισμένος στο χώμα μια ξύλινη σούβλα, από αυτές που ψήνουν τα αρνιά και φώναξε: “ Μόνο αν βλαστήσει και καρπίσει η σούβλα αυτή, θα ελευθερωθείτε εσείς οι Έλληνες”.

Και είναι ως σήμερα εκεί, στο Μπαλουκλί, ζωντανεμένα και μισοτηγανισμένα και περιμένουν την ώρα που η Πόλη θα σωθεί από τους Τούρκους.

Τότε, λένε, ένας άλλος καλόγερος θα τα αποτηγανίσει...

Τα ψάρια της Ζωοδόχου Πηγής

Σαράντα μέρες πολεμά ο Μοχάμεντ να πάρει
Την Πόλη την μεγάλη.
Σαράντα μέρες έκαμεν ο γούμενος το ψάρι
Στα χεϊλή του να βάλει.
Απ' τις σαράντα κι ύστερα πεθύμησε να φάγει
Τηγανισμένο ψάρι.
- Αν μας φυλάγ' η Παναγιά, καθώς μας εφυλάγει.
Την Πόλη ποιος θα πάρει;
Ρίχνει τα δίχτυα στο γιαλό, τρία ψαράκια πιάνει.- Θεός να μας βλογήσει!
Το λάδι βάλλει στη φωτιά, μες σ' αργυρό τηγάνι,
Για να τηγανίσει!
Τα τηγανίζ' από τη μια και πα' να τα γυρίσει
Κι από το άλλο μέρος.
Ο παραγιός του βιαστικά πετά να του μιλήσει,
Και τα' χασεν ο γέρος!
- Μην τηγανίζεις, γέροντα, και μόσχισε το ψάρι
Την Πόλη την μεγάλη!
Την Πόλη την εξακουστή οι Τούρκοι έχουν πάρει,
Μας κόβουν το κεφάλι!
- Στην Πόλη Τούρκου δεν πατούν κι Αγαρηνού ποδάρια!
Με φαίνεται σαν ψέμα!
Μα αν είν' αλήθεια το κακό, να σηκωθούν τα ψάρια
να πέσουν μες στο ρέμα!
Ακόμ' ο λόγος βάσταγε, τα ψάρι' απ' το τηγάνι,
τη μια μεριά ψημένα
Πηδήσανε κι επέσανε στις λίμνης τη λεκάνη
γερά, ζωντανεμένα.
Ακόμ' ως τώρα πλέουνε, κόκκιν' από το μέρος,
όπου τα είχε ψήσει.
Φυλάγουν το Βυζάντιο ν' αναστηθεί κι ο γέρος
να τ' αποτηγανίσει.

Γ. Βιζυηνός

Μετά από λίγο καιρό, λέει η παράδοση, η σούβλα έβγαλε κλαδιά και φύλλα κι έγινε ένα περήφανο κυπαρίσσι, σημάδι ότι η λευτεριά δεν θα αργούσε να έρθει. Επειδή μάλιστα ο πασάς έμπηξε τη σούβλα ανάποδα στο χώμα, τα κλαδιά του κυπαρισσιού είχαν κλίση προς τα κάτω.

Μαρούλα Κομνηνή

Ο θρύλος της Λήμνου

Γράφει η Γαβριήλ Δέσποινα

Στα μέσα του 15ου αιώνα μ. Χ. ζούσε στον Κότσινα της Λήμνου ο Ισίδωρος Κομνηνός με τη γυναίκα του Ευφροσύνη και την κόρη του τη Μαρούλα. Οι κάτοικοι του νησιού τον αγαπούσαν κι έβλεπαν στο πρόσωπό του τον υπερασπιστή τους και αυτόν που θα τους έσωζε από τους Τούρκους. Στο μεταξύ η Μαρούλα μεγάλωνε κι όσο μεγάλωνε ένα χρέος ένωθε να τη βαραίνει... 21 Μαΐου 1478, ο Κότσινας πανηγυρίζει για τη γιορτή του Μ. Κωνσταντίνου και της μητέρας του Ελένης. Εκείνη την ημέρα, ο Σουλεϊμάν Πασάς έφτασε στο νησί και σκόρπισε τον τρόμο και τον θάνατο.. Ο Ισίδωρος Κομνηνός σκοτώθηκε στη μάχη και οι αξιωματικοί του φοβήθηκαν και κρύφτηκαν. Τότε φάνηκε η Μαρούλα Κομνηνή. Με θάρρος έδωσε σε όλους μια δύναμη θεϊκή και υπεράνθρωπη. Σήκωσε ψηλά το σπαθί του πατέρα της και τους παρέσυρε όλους στον αγώνα εναντίον των Τούρκων, φωνάζοντας: Νίκη, νίκη, νίκη!!! Οι Τούρκοι έτρεχαν κι έπεφταν στη θάλασσα. Μαζί τους έτρεξε κι ο Σουλεϊμάν. Το νησί σώθηκε για μια ακόμη φορά και η Μαρούλα έγινε ο άγγελος του Κότσινα και ηρωίδα της Λήμνου.

Το άγαλμα της Μαρούλας όπως βρίσκεται και δεσπόζει σήμερα στο λιμάνι του Κότσινα.

Δημοσκόπηση: Βοήθησέ μας να διαλέξουμε!

Τι μπορεί να είπε η Μαρούλα με τον πατέρα της ή με τον Σουλεϊμάν Πασά; Διάβασε τους διαλόγους [εδώ](#) και ψήφισε τον καλύτερο!

Ήταν ένα... μικρό λημνιό καράβι;

Γράφουν οι Τάσσε Δήμητρα, Κυριαζίδου Ευγενία

Στις πολεμικές επιχειρήσεις του 1821 σημαντική ήταν και η συμβολή του ναυτικού. Καθώς η Ελλάδα, την εποχή εκείνη, δε διέθετε πολεμικό ναυτικό, οι Έλληνες καπετάνιοι- ιδιοκτήτες πρόσφεραν στον Αγώνα τα εμπορικά τους πλοία, τα οποία μετατράπηκαν σε πυρπολικά ή μπουρλότα.

Επρόκειτο για μικρά σκάφη, γεμάτα με εκρηκτικά υλικά, που τα πρόσδεναν με γάντζους επάνω στα εχθρικά πλοία. Κατόπιν οι μπουρλοτιέρηδες τα εγκατέλειπαν, ενώ ο κυβερνήτης έφευγε τελευταίος ανάβοντας το φτιλί με δαυλό.

Το πλοίο που ο Παριανός Πατατούκος μετέτρεψε σε πυρπολικό και με το οποίο πρώτος ο Δημήτριος Παπανικολής πυρπόλησε με επιτυχία το τουρκικό δίκροτο στον όρμο της Ερεσσού της Λέσβου (Μάιος 1821) ήταν λημνιακό.

Το πυρπολικό ήταν ένα τριών χρόνων δικάταρτο μπρίκι διακοσίων τόνων με το όνομα “ Άγιος Παντελεήμων” που παραχώρησε ο Λημνιός καπετάν Νικολής Χατζή- Τριανταφύλλου καθώς Υδραίοι, Σπετσιώτες και Ψαριανοί αρνήθηκαν, αφού είχαν αποτύχει δυο άλλα πλοία μπουρλότα.

Έτσι, ο Λημνιός καπετάνιος πρόσφερε με τη θέλησή του την περιουσία του “ ολοκαύτωμα” στον βωμό της πατρίδας, διότι από τα 20.000 γρόσια που εκτιμήθηκε τότε η αξία του πλοίου, ο ίδιος εισέπραξε από το “ Κοινό της Ύδρας” μόνο 300.

Η πρώτη αυτή επιτυχία του ελληνικού στόλου έδωσε θάρρος στους Έλληνες ναυτικούς και τόνωσε το ηθικό των θρυλικών μπουρλοτιέρηδων, στην τόλμη και τη γενναιότητα των οποίων οφείλεται η επιτυχία των θαλάσσιων αναμετρήσεων κατά τα πρώτα χρόνια της Επανάστασης.

Διαφωτισμός: Από το σκοτάδι στο φως

Γράφει ο Κουτσαβίτης Νικόλας

Ο Διαφωτισμός αποτελεί σημαντικό πνευματικό κίνημα, που τοποθετείται στο τέλος του 15ου και στις αρχές του 16ου αιώνα. Οι διαφωτιστές υποστήριζαν τον Ορθολογισμό και την Πίστη στην Πρόοδο. Τάχθηκαν υπέρ της ατομικής ελευθερίας και εναντίον της τυραννικής διακυβέρνησης και καταπίεσης. Βασικός φορέας των νέων ιδεών ήταν η ανερχόμενη αστική τάξη. Τη σκέψη των διαφωτιστών απασχόλησαν τα ζητήματα της ελευθερίας του ατόμου καθώς και η ισότητα των ανθρώπων. Αυτό απαιτούσε μια ριζική αναμόρφωση της κοινωνίας. Οι ένθερμοι υποστηρικτές του

κινήματος αυτού, επιδίωξαν να αλλάξουν τους πολιτικούς θεσμούς στην Ευρώπη. Την περίοδο εκείνη τέθηκαν για πρώτη φορά νέα αιτήματα όπως: η σωστή απονομή δικαιοσύνης. Ταυτόχρονα ιδρύθηκαν σχολεία, εκδόθηκαν νέα βιβλία, μελετήθηκαν οι θετικές επιστήμες. Η απόρριψη της αυθεντίας, η κριτική σκέψη, η αποδοχή της λογικής ως μέσου ερμηνείας του κόσμου ήταν θέσεις που συμμαρίζονταν πολλοί Ευρωπαίοι διανοούμενοι. Για τους διαφωτιστές όλοι οι άνθρωποι έχουν, μόνο και μόνο επειδή είναι άνθρωποι, δικαιώματα τα οποία δεν μπορεί να καταργήσει καμία εξουσία.

Δεν μπορεί κανείς να παραβλέψει το γεγονός ότι οι ιδέες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού επηρέασαν σε έναν μεγάλο βαθμό τους Έλληνες Λόγιους. Αρκετοί από αυτούς κατέφυγαν στη Δύση, κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, ήρθαν σε επαφή με τις ιδέες αυτές και ,επηρεασμένοι, οραματίστηκαν μια Ελλάδα ελεύθερη, ανεξάρτητη όπως της άξιζε. Μια Ελλάδα αντάξια των προγόνων της. Έτσι ο Διαφωτισμός έφερε όχι μόνο την Ευρώπη, αλλά και τα ελληνικά μυαλά, από το σκοτάδι στο φως. Ένας από τους σπουδαιότερους Έλληνες λόγιους και δάσκαλους του Γένους, ο Αδαμάντιος Κοραής άντλησε έμπνευση από δύο κυρίως Διαφωτιστές. Τον Βολτέρο και τον Μοντεσκιέ.

Βολτέρος

Ένας αιρετικός διαφωτιστής

Γράφουν οι Κατσιγιαννοπούλου Ελίζα και Κώτσιας Νίκος

Γάλλος, Φιλόσοφος, Ιστορικός και Συγγραφέας. Διάσημος για το πνεύμα του. Το 1717 έγραψε το πρώτο του θεατρικό έργο, τον Οιδίποδα του Σοφοκλή. Επειδή θεωρήθηκε ότι σατιρίζει τον αντιβασιλέα Φίλιππο Β' φυλακίστηκε για 11 μήνες.

Υπερασπιζόταν το δικαίωμα της ανεξιθρησκίας, τη γλατρεύοντας τον Θεό, που αγαπά τους φίλους ελευθερία και τον διαχωρισμό Εκκλησίας- Κράτους, που δε μισεί τους εχθρούς μου και που για τις απόψεις του εξορίστηκε στην Αγγλία, όμως απεχθάνεται την καταπίεση

αυτό δεν τον εμπόδισε να δημιουργήσει σημαντικά έργα σε διάφορους τομείς, όπως θέατρο, ποίηση, ιστορία, φιλοσοφία.

Όταν πέθανε η επίσημη εκκλησία αρνήθηκε να του κάνει την κηδεία. Σε έναν φίλο του έδωσε την ακόλουθη γραπτή δήλωση: « Πεθαίνω

*****

«Διαφωνώ με ό,τι λες, αλλά θα υπερασπιστώ μέχρι θανάτου το δικαίωμά σου να το λες.»

Βολτέρος

Φρανσουά Μαρί Αρουέ ή αλλιώς Βολτέρος. Γεννήθηκε στο Παρίσι την 21η Νοεμβρίου 1694 και πέθανε την 30η Μαΐου 1778

*****

Μάντεψε τι είναι...

Παρατήρησε και βρες τη σωστή απάντηση!
Σε τι χρησίμευε αυτό το αντικείμενο;

- α. Είναι ένα δοχείο
- β. Είναι ένα βάζο
- γ. Είναι ένα ρολόι

(η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

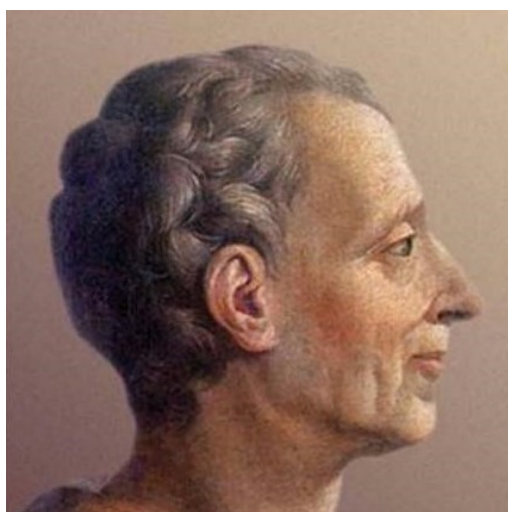
“Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι. Δεν είναι η καταγωγή, αλλά η αρετή που κάνει τη διαφορά...”

Μοντεσκιέ Ο Διαφωτιστής της Ευρώπης

Γράφει η Γουδέλλη Λυδία

Σαρλ Λουί ντε Σεκοντά. Γνωστός ως Μοντεσκιέ. Γάλλος συγγραφέας και φιλόσοφος. Γεννημένος στις 18 Ιανουαρίου του 1689 στο Μπρεντ. Απεβίωσε στις 10 Φεβρουαρίου του 1755 στο Παρίσι. Σπούδασε νομικά. Ασχολήθηκε με τις επιστήμες της βοτανικής και της ανατομίας. Αργότερα, το ενδιαφέρον του στρέφεται στις ανθρωπιστικές σπουδές, έσω της λογοτεχνίας και της φιλοσοφίας. Το 1721 δημοσιεύει τις Περσικές Επιστολές, όπου σατιρίζει την γαλλική κοινωνία μέσα από τα μάτια δυο Περσών. Τα επόμενα χρόνια επισκέπτεται πολλές χώρες. Κατά τη διάρκεια των ταξιδιών του μελετά Γεωγραφία, Οικονομία, Πολιτική καθώς και τα έθιμα των χωρών που επισκέπτεται. Επιστρέφει στη Γαλλία το 1731. Αφιερώνεται στη συγγραφή του Πνεύματος των Νόμων, το οποίο εκδίδει το 1748 σε ηλικία 59 ετών. Στο έργο αυτό συγκεντρώνονται οι θεμελιώδεις αρχές της Οικονομίας και των Κοινωνικών Επιστημών, καθώς και όλη η ουσία της φιλελεύθερης σκέψης. Στην πορεία ο Μοντεσκιέ προτείνει νέες μεθόδους

διακυβέρνησης και διατυπώνει νέες αντιλήψεις για το κράτος. Αρνήθηκε ότι υπάρχει μία τέλεια μορφή πολιτεύματος, κατάλληλη για όλους τους λαούς κάτω από όλες τις συνθήκες. Αν τον ξεχωρίζουμε πλέον είναι χάρις στην διάκριση των εξουσιών που διατύπωσε (νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική), πρότυπο πολιτειακής οργάνωσης έως σήμερα.

**“ Όσο
λιγότερο
σκέφτονται
οι άνθρωποι
τόσο
περισσότερο
μιλούν”**

Μάντεψε ποιος...

Είμαι πόλη ξακουστή για ένα
θαύμα του Χριστού με το κρασί.
Αν μια άλλη συλλαβή στην ουρά
μου προστεθεί, καμαρώστε έναν
ήρωα του '21, ψαριανό
πυρπολητή...

(Η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

Ντάπια- Το οχυρό της Λήμνου

Η Ντάπια της Λήμνου βρίσκεται στην κορυφή ενός λόφου απέναντι από το Κάστρο της Μύρινας. Κατά το παρελθόν ήταν ένα οχυρό, το οποίο χτίστηκε από τους αδελφούς Ορλόφ, την περίοδο του 1770 στο Ρωσοτουρκικό πόλεμο. Συγκεκριμένα το οχυρό χρησιμοποιήθηκε από τις Ρωσικές δυνάμεις του Ορλόφ, για να τοποθετήσουν τα κανόνια και το πυροβολικό τους ως αντίβαρο, έναντι του Τουρκικού στρατού που είχε οχυρωθεί στο Κάστρο της Μύρινας. Η μάχη κράτησε μόλις τρεις μήνες, καθώς έφτασε στο νησί ο Χασάν πασάς Τζετζαέρλι με 3.000 στρατιώτες και απώθησε τις Ρωσικές στρατιωτικές δυνάμεις.

Ο ΡΩΣΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΣΤΗ ΛΗΜΝΟ (ΟΡΛΩΦΙΚΑ)

ΕΙΝΑΙ ΤΡΕΛΟΙ ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ;

Γαλλική Επανάσταση

Ο προπομπός των άλλων επαναστάσεων

Αιτίες– Στάδια– Συνέπειες

Γράφουν οι Κελάρη Ελένη, Κεσίδου Ελισάβετ, Γαβριήλ Δέσποινα και Κυδώνη Μαρία

Η Γαλλική Επανάσταση ήταν ένα γεγονός που συγκλόνισε όλο τον κόσμο. Οι συγκρούσεις στην Γαλλία μεταξύ του νέου και παλιού, φτωχών και πλουσίων αντικατόπτριζαν τις αδικίες, την ανισότητα και τα προβλήματα που υπήρχαν στον κόσμο. Τα αίτια της επανάστασης ήταν κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά. Η ακμάζουσα αστική τάξη που άρχισε να έχει ενεργότερη ανάμιξη στην πολιτική έκανε τους αστούς να ανεβάσουν τις απαιτήσεις τους. Όσο εξελίσσονταν αστοί και γεωργοί τόσο διεκδικούσαν μεγαλύτερη συμμετοχή στα πολιτικά κόντρα στο κατεστημένο. Αυτό σήμαινε ότι ήθελαν δικαίωμα ψήφου και να εκλέγονται σε θέσεις εξουσίας. Τέλος η βαριά φορολογία έφερνε τους Γάλλους στα όρια τους. Ειδικά τη στιγμή που ευγενείς και αυτοκράτορες προκαλούσαν με τη σπάταλη ζωή τους. Η βόμβα σκάει το 1789, όταν η ανισότητα οδηγεί σε εξέγερση. Κατά το πρώτο στάδιο κυριαρχούν οι μετριοπαθείς και φιλελεύθεροι. Ελευθερία, ισότητα και αδελφοσύνη είναι οι έννοιες που κυριαρχούν σαν απαιτήσεις. Η παρουσία της εκκλησίας παραδίδεται στο κράτος και η εξουσία του βασιλιά περιορίζεται. Δικαίωμα ψήφου έχουν μόνο οι ενεργοί πολίτες (φυσικά μόνο οι άντρες! Οι γυναίκες θα πρέπει να περιμένουν λίγο ακόμα...). Κατά το δεύτερο στάδιο αναλαμβάνουν δράση οι ριζοσπάστες. Τα πράγματα αγριεύουν, καθώς αρκετοί πολίτες εκτελέστηκαν, ανάμεσα σε αυτούς και το βασιλικό ζεύγος (ποιος θα τρώει τώρα παντεσπάνι, Αντουανέτα;). Στην Τρίτη φάση της εξέγερσης επικρατούν και πάλι οι μετριοπαθείς. Η εξουσία παραδίδεται στον Βοναπάρτη. Εκείνος θέλησε να κάνει τη Γαλλία « great again». Έτσι προχώρησε σε μεταρρυθμίσεις στο εσωτερικό της χώρας και επιχείρησε να επεκτείνει τα γαλλικά σύνορα μέχρι τη Ρωσία. Η όλη επιχείρηση μπορεί να

χαρακτηριστεί άνετα ως Βατερλό! Οι συνέπειες πολλές. Ας αριθμήσουμε μερικές από αυτές: **1. Αλλαγές στη γαιοκτησία της Γαλλίας.** Καταργούνται φόροι και οι χωρικοί νιώθουν ανακούφιση. **2. Αποδυνάμωση της Γαλλικής Καθολικής Εκκλησίας.** Το 10% της γαλλικής γης ανήκε στην εκκλησία. Η δύναμή της μετά την επανάσταση ποτέ δεν κατάφερε να είναι η ίδια. **3. Καταστροφή ολιγαρχίας.** Η γαλλική εισβολή σε ευρωπαϊκές χώρες κατέστρεψε τις ολιγαρχίες της Ευρώπης δίνοντας τη σκυτάλη σε ανάπτυξη αστικών κέντρων.

Μάντεψε τι είναι...

Παρατήρησε και βρες τη σωστή απάντηση!
Σε τι χρησίμευε αυτό το αντικείμενο;

- α. Πίπα
- β. Δοχείο λαδιού

(η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

Μια επανάσταση διαφορετική... από τις άλλες

Γράφει η Γιώσκου Φρειδερίκη

Η Ελληνική Επανάσταση, σύμφωνα με τα λεγόμενα του Κολοκοτρώνη στα Απομνημονεύματά του, δεν έμοιαζε καθόλου με τις άλλες επαναστάσεις που γίνονταν την εποχή εκείνη στην Ευρώπη.

Κατά τη Γαλλική Επανάσταση, ο γαλλικός λαός με σύνθημά του την ελευθερία, την ανεξαρτησία, την ισότητα και την αδελφσύνη, συγκρούστηκε με τις κυβερνήσεις του προσπαθώντας να ξεπεράσει τη μεγάλη οικονομική κρίση και την κοινωνική ανισότητα που επικρατούσε την εποχή εκείνη στη γαλλική κοινωνία.

Αντίθετα, οι Έλληνες ζητούσαν μόνο να ανασάνουν ελεύθερα, να τους λείψει ο βραχνάς κι ο κεφαλικός φόρος, να δουλέψουν νοικοκύρηδες στα σπίτια τους, να μπορούν να θρέψουν τις γυναίκες τους και τα παιδιά τους.

Η Ελληνική Επανάσταση δεν ήταν μία εσωτερική εξέγερση για την εξίσωση τάξεων, αλλά ήταν ο δίκαιος Αγώνας του ελληνικού έθνους απέναντι σε ένα άλλο έθνος, την Οθωμανική Αυτοκρατορία, για την ανεξαρτησία της πατρίδας και την απελευθέρωσή της από την τουρκική τυραννία.

Η προσωπικότητα κι ο στοχασμός του Βενιαμίν Λεσβίου

Γράφουν οι Μπερτιζιλιάν Βασίλης, Ξανθόπουλος Γιάννης

Στην κεντρική πλατεία του Πλωμαρίου, μιας γραφικής κωμόπολης του νησιού Λέσβου, το κτίριο της Λέσχης “Βενιαμίν ο Λέσβιος” μας φέρνει στον νου τη μορφή ενός μεγάλου στοχαστή του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, του Βενιαμίν Λεσβίου, ο οποίος γεννήθηκε στο Πλωμάρι.

Ο κ. Ξενοφών Μαυραγάνης νομικός, δημοσιογράφος, συγγραφέας και πρώην πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της Λέσχης Πλωμαρίου μας έδωσε μια σύντομη συνέντευξη με θέμα την προσωπικότητα και το έργο του Βενιαμίν.

Ερ. Ποιος ήταν ο Βενιαμίν Λέσβιος;

Απ. Υπήρξε σημαντικός λόγιος της τελευταίας περιόδου της Τουρκοκρατίας με πλούσιο συγγραφικό έργο. Ήταν εξαίρετος μαθηματικός και Φυσικός.

Ερ. Ποια ήταν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του έργου του;

Απ. Τα έργα του χαρακτηρίζονται από την επιθυμία του να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του καιρού και να εκσυγχρονίσει τη νεοελληνική φιλοσοφία και επιστήμη. Για αυτό και στα γραπτά του χρησιμοποιεί την απλή γλώσσα.

Ερ. Πότε γνωρίστηκε με τον Αδαμάντιο Κοραή;

Απ. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του στο Παρίσι (1790) γνωρίστηκε με τον Κοραή κι άλλους Έλληνες λόγιους και προσχώρησε στην ομάδα των Διαφωτιστών. Αρθρογραφούσε στο περιοδικό “Λόγιος Ερμής”

Ερ. Τι είναι η θεωρία του Πανταχηκίνητου, για την οποία είναι γνωστός;

Απ. Σύμφωνα με τη θεωρία, υπάρχει ένα ρευστό που εξέρχεται από όλα τα σώματα, κινείται προς όλες τις κατευθύνσεις και εισέρχεται σε άλλα σώματα. Η θεωρία του αν και δεν έγινε αποδεκτή στην εποχή του, σήμερα πολλοί υποστηρίζουν ότι όρισε πρώιμα την έννοια της ενέργειας ως φυσικό μέγεθος.

Ερ. Ήταν αγωνιστής;

Απ. Έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας, ‘όταν το 1817 ανέλαβε να αναδιοργανώσει την Ακαδημία του Βουκουρεστίου. Πήρε μέρος στις πρώτες Εθνοσυνελεύσεις. Στην Β' Εθνοσυνέλευση ήταν μέλος της εννεαμελούς επιτροπής που ήταν υπεύθυνη για τη σύνταξη του πρώτου ελληνικού ποινικού κώδικα με τίτλο “Περί αμαρτημάτων και Ποινών”.

Ερ. Ήταν πράγματι άθεος;

Απ. Ο Βενιαμίν σε μικρή ηλικία “ρασοφόρεσε” χωρίς να είναι κληρικός. Έζησε βίαιες αντιδράσεις για τις νεωτεριστικές του θέσεις και προκάλεσε τον φθόνο. Στο τέλος της ζωής του, όταν τον κάλεσαν να εξομολογηθεί, εκείνος αρνήθηκε, ισχυριζόμενος ότι δεν εξομολογείται σε άνθρωπο, παρά μόνο στον Θεό. Πεθαίνοντας από τύφο στο Ναύπλιο (1824) αναφώνησε: “Ω αιτία των αιτιών, ελέησόν με”.

Ρήγας... ο σύγχρονος

Γράφουν οι Κουτσιμανής Βασίλης, Γουδέλλη Λυδία, Κατσιγιαννοπούλου Ελίζα και Κεσίδου Ελισάβετ

Ρήγας Βελεστινλής.

Ο πρώτος που συνέλαβε με τέτοια τόλμη το όραμα της απελευθέρωσης των υπόδουλων λαών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Είδε το μέλλον σε ένα κράτος όπου θα υπακούει σε νόμους. Έτσι,

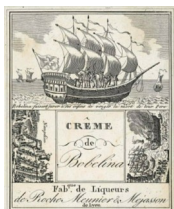
προκάλεσε τους Έλληνες να αγωνιστούν για την ελευθερία, ώστε να ιδρυθεί ένα τέτοιο κράτος και να σταματήσουν να είναι υπόδουλοι άλλων λαών. Αγωνιζόταν να φωτίσει τον ελληνικό λαό. Είδε πολύ σωστά ότι ο φωτισμός θα γινόταν με τη γλώσσα του λαού, τη δημοτική κι αυτό θα τους βοηθούσε να ξεσηκωθούν. Γράφει, λοιπόν, τον **Θούριο**, ένα επαναστατικό άσμα και μέσα από αυτό μιλάει για τα δικαιώματα της ανθρωπιάς, της δικαιοσύνης μα πάνω από όλα της ελευθερίας.

Ας ταξιδέψουμε όμως 200 χρόνια μετά. Στο σήμερα. Ένα δημοκρατικό πολίτευμα, σαν αυτό της χώρας μας, κατοχυρώνει με νόμους αξίες όπως η ισότητα και η ελευθερία των πολιτών. Όλοι ανεξαιρέτως οι άνθρωποι θεωρούνται ίσοι μεταξύ τους, έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις. Η Ελευθερία είναι το δικαίωμα του κάθε ανθρώπου να ενεργεί όπως επιθυμεί, αρκεί να μην προκαλεί βλάβη σε άλλον και να σέβεται τους νόμους της πολιτείας.

Παράλληλα μπορεί να σκέπτεται και να πιστεύει ό,τι θέλει. Η ελευθερία του δεν απειλείται, αν αυτός έχει διαφορετικές πεποιθήσεις. Ο καθένας μπορεί να μορφώνεται και να επιλέγει τον τρόπο ζωής του και εργασίας του, πάντα στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι. Ήταν όλα αυτά όσα ονειρεύτηκε ο Ρήγας 200 χρόνια πριν; Ναι ήταν. Κι αυτό φαίνεται ξεκάθαρα στους στίχους του **Θούριου**. Εκεί γίνεται αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα: **1. Στο δικαίωμα της ελευθερίας:** Ως πότε παλικάρια, θα ζούμε στα στενά, μονάχοι σα λιοντάρια, στις ράχες στα βουνά; Σπηλιές να κατοικούμε, να βλέπουμε κλαδιά, να φεύγωμ' απ' τον κόσμο, για την πικρή σκλαβιά; Τι σ' ωφελεί αν ζήσεις, και είσαι στη σκλαβιά; στοχάσου πως σε ψένουν, καθ' ώραν στην φωτιά. Βεζύρης, δραγουμάνος, αφέντης κι αν σταθής ο τύραννος αδικώς σε κάμνει να χαθής. **2. Στο δικαίωμα να επιλέγει κανείς την εργασία του:** Δουλεύεις όλη ημέρα, σε ό,τι κι αν σε πει, κι' αυτός πασχίζει πάλιν, το αίμα σου να πει. Ο Σούτζος, κι ο Μουρούζης, Πετράκης, Σκαναβής Γκίκας και Μαυρογένης, καθρέπτης, ειν' να ιδής. **3. Στην αξία των νόμων:** Συμβούλους προκομμένους, με πατριωτισμόν να βάλωμεν εις όλα, να δίδουν ορισμόν. Οι νόμοι να 'ν' ο πρώτος, και μόνος οδηγός, και της πατρίδος ένας, να γένει αρχηγός. Γιατί κι η αναρχία, ομοιάζει την σκλαβιά, να ζούμε σαν θηρία, ειν' πιο σκληρή φωτιά. **4. Στο δικαίωμα της ελευθερίας του λόγου:** στην γνώμην των τυράννων, να μην έλθω ποτέ. Στην πίστιν του καθ' ένας, ελεύθερος να ζη.

Μάντεψε τι είναι...

Παρατήρησε και βρες τη σωστή απάντηση!
Σε τι χρησίμευε αυτό το αντικείμενο;

- α. Ετικέτα μπουκαλιού λικέρ
- β. Επιγραφή σε τοίχο

(η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

“ Όταν η διοίκησης βιάζει, αθετή, καταφρονή τα δίκαια του λαού και δεν εισακούη τα παράπονά του, το να κάμη ο λαός ή κάθε μέρος του λαού επανάστασιν, να αρπάξη τα άρματα και να τιμωρεί τους τυράννους του, είναι το πλέον ιερόν από όλα τα δικάιά του και το πλέον απαραίτητον από όλα τα χρέη του.”

Τα Δίκαια του Ανθρώπου, άρθρο 35

Έφτασε η ώρα του ξεσηκωμού...

Γράφουν οι Φαρμάκη Ειρήνη, Κυδώνη Μαρία, Κελάρη Ελένη, Κουτσαβίτης Νικόλας, Κουτσιμανής Βασίλης, Κώτσιας Νίκος, Κεσίδου Ελισάβετ, Κονταρή Όλγα, Ματσικά Ασημίνα, Γουδέλλη Λυδία, Γαβριήλ Δέσποινα

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης καλέσαμε στην εικονική τάξη μας την κυρία Λιακοπούλου Αγγελική, Φιλολόγο, η οποία κατάγεται από τα Καλάβρυτα, μέρος άρρηκτα συνδεδεμένο με τον ξεσηκωμό του Έθνους. Είχε ετοιμάσει για εμάς μια παρουσίαση με περιεχόμενο την έναρξη της Επανάστασης και πληροφορίες για κάποιους ήρωες, όχι τόσο γνωστούς. Την παρουσίαση ακολούθησε μια ενδιαφέρουσα συνέντευξη.

Ερ. Γιατί πήρε στους Έλληνες 400 χρόνια για να επαναστατήσουν;

Απ. Η αλήθεια είναι ότι κατά τη διάρκεια των 400 χρόνων έγιναν πολλές προσπάθειες εξέγερσης των Ελλήνων. Αρκεί να φέρουμε στον νου μας τον Διονύσιο Φιλόσοφο (Σκυλόσοφο), ο οποίος επιχείρησε να ξεσηκώσει τους Θεσσαλούς ή τους Ορλόφ, οι οποίοι προσπάθησαν να απελευθερώσουν την Πελοπόννησο.

Ερ. Η Φιλική Εταιρεία ιδρύθηκε 7 χρόνια πριν την Επανάσταση. Τι έκανα όλα αυτά τα χρόνια;

Απ. Χρειάστηκε όλο αυτό το διάστημα ώστε να οργανωθούν κατάλληλα και να μνησούν όσα περισσότερα μέλη, προκειμένου να επιτύχει ο ξεσηκωμός.

Ερ. Γιατί οι Οθωμανοί άφησαν ακάλυπτη την Πελοπόννησο και μπόρεσαν οι Έλληνες να ξεσηκωθούν;

Απ. Οι Τούρκοι είχαν συγκεντρώσει τις δυνάμεις τους στην Ήπειρο, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον Αλή Πασά, ο οποίος αποτελούσε “ πονοκέφαλο” για την Υψηλή Πύλη.

Ερ. Υπήρχαν Έλληνες προδότες; Πώς ενεργούσαν;

Απ. Ασφαλώς και υπήρχαν περιπτώσεις που Έλληνες τάσσονταν με το μέρος των Οθωμανών για συμφεροντολογικούς λόγους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο Σωτήριος Κουγιάς. Καταγόταν από πλούσια οικογένεια της Τριπολιτσάς και

ήταν αντίθετος με τον εθνικό ξεσηκωμό. Για αυτό πρόδωσε στους Τούρκους ένα σπίτι που κρύβονταν Φιλικοί. Μετά την άλωση της πόλης βρήκες τραγικό θάνατο από τους Έλληνες.

Ερ. Γιατί ξεκίνησε η Επανάσταση στα Καλάβρυτα κι όχι σε κάποιο άλλο μέρος;

Απ. Αν εξετάσουμε τις ημερομηνίες των εξεγέρσεων, θα δούμε ότι εκείνη τη χρονική στιγμή υπήρξαν πολλές εστίες σχεδόν ταυτόχρονα. Στα Καλάβρυτα υπήρξε η πρώτη εστία χάρη στον αυθορμητισμό και την παρόρμηση των οπλαρχηγών της περιοχής αυτής.

Ερ. Σε ποιο άλλο μέρος θα μπορούσε να ξεκινήσει ο Αγώνας;

Απ. Κάποια στιγμή είχαν δυναμώσει και οι Στερεοελλαδίτες. Σίγουρα κι εκεί οι Τούρκοι θα υποχωρούσαν. Όμως και στην

Κωνσταντινούπολη, οι Φαναριώτες είχαν αρκετή εξουσία. Ίσως εκεί να άναβε η φλόγα της Επανάστασης.

Ερ. Πόσον καιρό κράτησε η προετοιμασία πριν την επίθεση στα Καλάβρυτα;

Απ. Δεν έγινε μεγάλη προετοιμασία, καθώς αυτό που μέτρησε ήταν ο αυθορμητισμός των οπλαρχηγών της εποχής. Οι πρόκριτοι της περιοχής δεν πρόλαβαν να προετοιμαστούν. Μεγάλο ρόλο έπαιξε το γεγονός ότι σε κοντινή απόσταση από τα Καλάβρυτα ήταν η Δημητσάνα, μέρος που φτιαχνόταν το

μπαρούτι που χρειαζόνταν οι αγωνιστές.

Ερ. Ακολούθησε μεγάλος πόλεμος;

Απ. Η “ φωτιά” ξεκίνησε 21 Μαρτίου και μέχρι τις 25 Μαρτίου τα Καλάβρυτα ήταν ελεύθερα. Μάλιστα για τα επόμενα 4 χρόνια δεν ξαναπάτησε το πόδι του στην περιοχή Τούρκος.

Ερ. Πώς ήταν το λάβαρο της Επανάστασης; Πού βρίσκεται τώρα;

Απ. Το λάβαρο ήταν το παραπέτασμα της Ωραίας Πύλης του Ναού του μοναστηριού της Αγίας Λαύρας. Απεικονίζεται η Κοίμηση της Θεοτόκου. Σήμερα φυλάσσεται στο μουσείο της Ιεράς Μονής.

Ερ. Αν δεν ξεσηκωνόμασταν, θα είχαμε γίνει Τούρκοι;

Απ. Η γλώσσα, η θρησκεία και τα έθιμα μας ένωσαν και δεν αλλοίωσαν τους Έλληνες για 4 αιώνες. Συνεπώς, πιστεύω ότι δεν θα συνέβαινε ποτέ κάτι τέτοιο. Άλλωστε, οι Οθωμανοί ήταν πλέον αποδυναμωμένοι. Η απελευθέρωση δεν θα αργούσε να συμβεί.

Ερ. Τι πρέπει να κρατήσουμε ως παράδειγμα από τους ήρωες του 1821;

Απ. Τη γενναιότητα, την ανδρεία, το θάρρος τους. Ξεχώριζαν γιατί ήταν ολιγαρκείς. Αυτό πρέπει να θυμόμαστε. Για να είμαστε πραγματικά ελεύθεροι, πρέπει να αρκούμαστε σε λίγα αγαθά. Να θυμόμαστε και να τιμούμε πάντα τους ήρωες του 1821.

“Με τη δύναμη του Νερού”

Γράφει η Κυρίου Δανάη

“ Μπαρούτη είχαμε. Έκαμνε η Δημιτζάνα”

Θ. Κολοκοτρώνης

Το μοναδικό στη χώρα μας Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης βρίσκεται σε μια πανέμορφη περιοχή της ορεινής Αρκαδίας, δίπλα στην ιστορική Δημητσάνα. Αναπαριστά τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιούσαν οι παππούδες μας τη δύναμη του νερού για να καλύψουν τις βασικές ανάγκες τους. Τα νερά από τα ποτάμια και τις ορεινές πηγές της περιοχής έδιναν για πέντε αιώνες (16ος- 20ός αιώνας) ζωή σε μια αλυσίδα προβιομηχανικών εργαστηρίων. Ανάμεσά τους, μύλοι για το άλεσμα των δημητριακών, βυρσοδεψεία, μπαρουτόμυλοι, νεροτριβές για την επεξεργασία ρούχων, αλλά και νεροπρίονα για την κοπή και το σκίσιμο κορμών δέντρων. Το 1997 το Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ (νυν Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς) ανακαίνισε σύμφωνα με την αρχική τους μορφή και λειτουργία τις εγκαταλελειμμένες και ερειπωμένες προβιομηχανικές εγκαταστάσεις, με σκοπό τη μουσειακή αξιοποίησή τους.

Ακολουθώντας τις ταμπέλες στα καλντερίμια του μουσείου, ο μικρός επισκέπτης μπορεί να δει από κοντά τις φάσεις επεξεργασίας του δέρματος στο βυρσοδεψείο και να ρίξει σπόρους καλαμποκιού στη σκαφίδα του αλευρόμυλου για να παρακολουθήσει πώς ο καρπός αλέθεται από τις μυλόπετρες και πέφτει στην αλευροδόχη. Λίγο παρακάτω, μέσα στο κτίριο του ανασκευασμένου μπαρουτόμυλου, μπορεί κανείς να θαυμάσει τα “κοπάνια” του μηχανισμού παραγωγής μαύρης μπαρούτης που ανεβοκατεβαίνουν ρυθμικά. Η μπαρούτη από τους μπαρουτόμυλους της Δημητσάνας υπήρξε πολύτιμο υλικό για τον αγώνα της Ανεξαρτησίας. Το θεματικό αυτό μουσείο είναι σήμερα πόλος έλξης πολλών επισκεπτών σε μια περιοχή με μεγάλο ιστορικό ενδιαφέρον και φυσική ομορφιά. Για εμάς τα παιδιά η επίσκεψη στο Μουσείο είναι μια ευκαιρία να “ ταξιδέψουμε” σε μια άλλη εποχή, τόσο διαφορετική από τη δική μας.

**Επισκέψου κι εσύ το
Υπαίθριο Μουσείο
Υδροκίνησης στη
Δημητσάνα. Μπες
εδώ και κάνε μια
εικονική περιήγηση
τώρα!!!**

Μάντεψε τι είναι...

Παρατήρησε και βρες τη σωστή απάντηση!
Σε τι χρησίμευε αυτό το αντικείμενο;

- α. Ποτήρια
- β. Ανθοδοχεία
- γ. Κάτι άλλο

(η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

Τα όπλα των Αγωνιστών

Γράφει η Παΐση Δέσποινα

Ο συναισθηματικός δεσμός του πολεμιστή με τα όπλα του ήταν πολύ δυνατός. Ο κάθε πολεμιστής είχε τα δικά του όπλα, τα οποία τιμούσε σαν να ήταν σύντροφοι ή γυναίκα του. Πολλοί έδιναν όνομα στα όπλα τους και οι περισσότεροι τα διακοσμούσαν ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

Το **καριοφίλι** ήταν το πιο κοινό τουφέκι των Αγωνιστών με λεπτό και κυρτό κοντάκι. Το καριοφίλι του Γ. Καραϊσκάκη είχε το όνομα *Κυρά Βασιλική*, ενώ το καριοφίλι του Αθανάσιου Διάκου ονομαζόταν *Παπαδιά*.

Το **γιαταγάνι** ήταν ανατολίτικο κοντό σπαθί με πλατιά κοίλη λάμα, κοκάλινη ή μεταλλική λαβή και πλούσια διακόσμηση στη θήκη. **Πάλα** ονομαζόταν το κυρτό πλατύ σπαθί, ενώ η **σπάθη** ήταν στενόμακρη. Η σπάθη του Οδυσσέα Ανδρούτσου είχε το όνομα *Ασήμω*.

Ο **μπαλτάς** (πέλεκυς) ήταν όπλο χρήσιμο σε μάχες σώμα με σώμα και σε συμπλοκές όπου τα πυροβόλα αχρηστεύονταν, ενώ το **τοπούζι** (κεφαλοθραύστης) επέφερε συντριπτικά χτυπήματα στον αντίπαλο, ιδίως στο ακάλυπτο κεφάλι.

Η απόδοση των όπλων εξαρτιόταν από τις καιρικές συνθήκες. Γι' αυτό κάθε Αγωνιστής είχε πολλά όπλα και δυο- τρία παλικάρια για βοηθούς, που του τα γέμιζαν ενόσω αυτός έριχνε. Όταν ο εχθρός βρισκόταν κοντά ή όταν ο αγωνιστής ήθελε να βγει από το ταμπούρι για γιουρούσι, ο πολεμιστής άφηνε τα καριοφίλια και ορμούσε με τις πιστόλες και με το σπαθί του. Το γιαταγάνι πάλι ήταν πιο εύχρηστο, όταν υπήρχε στενότητα χώρου ή σε επιχειρήσεις μέσα σε δάσος, στην κατάληψη φρουρίου ή σε μάχη σώμα με σώμα.

Στις ρευστές συνθήκες ζωής των πολεμιστών, το όπλο ήταν το μοναδικό αντικείμενο που δεν αποχωριζόταν ποτέ, ενώ θρηνούσαν την απώλεια ενός όπλου σχεδόν όσο αυτή ενός συμπολεμιστή.

Αφού διάβασες για τα όπλα του '21, μπες εδώ και λύσε το Σταυρόλεξο που ετοιμάσαμε για σένα!

Το... επαναστατικό φαγητό

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε η εκπόνηση έρευνας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με την ονομασία “ Καλαμάτα 1821- Δρόμοι Ελευθερίας”, κατά την οποία εντοπίστηκαν φαγητά της εποχής εκείνης, που έτρωγαν οι επαναστατημένοι Έλληνες. Πιάτα λιτά, απλά, βασισμένα σε υλικά από τη μεσσηνιακή γη.

Σούπα ροβίτσα (μεσσηνιακό όσπριο), άγρια χόρτα, αρνάκι με αγκινάρες και σπαράγγια, προζυμένιες πίτες, ελιές Καλαμών, παστό λουκάνικο, χταπόδι λιαστό και μανιτάρια, είναι μερικά από τα φαγητά που κυριαρχούσαν στο διαιτολόγιο των αγωνιστών 200 χρόνια πριν.

Τα πιάτα αυτά μαγειρεύτηκαν και παρουσιάστηκαν στον κόσμο σε μια βραδιά- γαστριμαργικό ταξίδι. Και φυσικά σερβιρίστηκαν σε πήλινα πιάτα, ώστε να προσομοιάζουν με τα αντίστοιχα πιάτα της εποχής εκείνης.

Μάντεψε τι είναι...

Παρατήρησε και βρες τη σωστή απάντηση!
Σε τι χρησίμευε αυτό το αντικείμενο;

- a. Ποτήρι
- β. Δοχείο
- γ. Αγαλμα

(η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

Δημοτικά τραγούδια

Τραγούδια που μέσω της προφορικής παράδοσης εξέφραζαν την ανάγκη του λαού να μιλήσει για συναισθήματα, ιδανικά, πόνους, χαρές, για την ζωή ή τον θάνατο. Συχνά στα δημοτικά τραγούδια συναντάμε στερεότυπες εκφράσεις (π.χ. τρία πουλάκια κάθονται...), άσκοπες ερωτήσεις(π.χ. Τι είν' ο αχός π' ακούγεται και ταραχή μεγάλη/ μήνα βουβάλια σφάζονται, μήνα θεριά μαλώνουν;...), συχνές επαναλήψεις και υπερβολές.

Ανάλογα με το θέμα τους τα κατατάσσουμε σε κατηγορίες:

Ιστορικά, Κλέφτικα, Ακριτικά, Παραλογές, Της αγάπης, Νυφιάτικα, του κάτω κόσμου κ.α.

Ήταν απλά και χρησιμοποιούσαν λεξιλόγια της εποχής εκείνης. Ήταν καθιστά (δε χορεύονταν) και είχαν πλούσια μελωδία.

Τα ξεχωρίζουμε για τη λαογραφική και ιστορική αξία τους, καθώς παίρνουμε πολλές πληροφορίες για την ζωή εκείνης της εποχής, καθώς και για γεγονότα που συνέβησαν, αλλά δεν έχουν γραφτεί με ιστορική ακρίβεια.

“ Και δέκα χιλιάδες τάλαρα να σας δώσουνε για τα αγάλματά μας, να μην το καταδεχτείτε να βγουν από την πατρίδα μας. Για αυτά πολεμήσαμε”

ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Γράφει η Σόκουτη Ελένη

Ο Μακρυγιάννης με τα λόγια του αναφέρεται στη σπουδαιότητα και το μεγαλείο του ελληνικού πολιτισμού που έχει τις ρίζες του στην αρχαία Ελλάδα. Κάθε στοιχείο του πολιτισμού μας πρέπει να διαφυλάσσεται από όλους του Έλληνες. Αυτή είναι η κληρονομιά των προγόνων μας.

Τον πολιτισμό αυτόν τον λάτρεψαν και οι Ευρωπαίοι Φιλέλληνες και μέσα από αυτόν τον πολιτισμό θεώρησαν και τους εαυτούς τους Έλληνες.

Έτσι, αποφάσισαν να στηρίξουν τον Αγώνα των Ελλήνων έμπρακτα, παρέχοντας υλικά μέσα, αλλά και ηθική υποστήριξη.

Γιατί όλοι ήταν και είμαστε Έλληνες...

“... Ο νεότερος Έλληνας είναι απόγονος Των ένδοξων εκείνων όντων...

Έχει κληρονομήσει μεγάλο μέρος της ευαισθησίας τους,

Της ταχύτητας αντίληψης και του θάρρους τους...”

**“Πήγαινε στην τελευταία σελίδα και
παίξε το παιχνίδι του
Δημοτικού τραγουδιού”**

Μάντεψε ποιος...

**Ενός οικόσιτου ζώου
είμαι φωνή. Τρία
γράμματα στο τέλος αν
μου βάλεις, ένας ναύαρχος
Υδραίος θα φανεί.**

(η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

Ήξερες ότι...

Η λέξη “ τσολιάς” προέρχεται από την τουρκική λέξη “c,ol” που σημαίνει κουρελής.

Οι Οθωμανοί αποκαλούσαν έτσι τους κλέφτες και αρματολούς περιπαίζοντάς τους, καθώς η φουστανέλα τους αποτελούνταν από πολλά κομμάτια υφάσματος.

Σήμερα, αυτός που φοράει την παραδοσιακή φορεσιά του 1821 αποκαλείται “Εύζωνας” , που σημαίνει “ο καλά οπλισμένος στρατιώτης”.

Η πατρίς εθ-αγνωμονούσα...

Το άδοξο τέλος ηρώων του 1821

Προσέφεραν στον αγώνα υλικά, σωματικά, ηθικά.

Και στο τέλος παραγκωνίστηκαν, οδηγήθηκαν στη φυλακή, στην επαιτεία ή χάθηκαν στην αφάνεια...

Γράφουν οι Δεμερίδης Χρήστος, Κουτσαβίτης Νικόλας, Κελάρη Ελένη, Κυδώνη Μαρία, Κεσίδου Ελισάβετ, Γαβριήλ Δέσποινα

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης Οι διαφωνίες τους με την Αντιβασιλεία τον οδήγησαν στις φυλακές του Ιτς -Καλέ, στο Παλαμήδι του Ναυπλίου, με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας κατά του βασιλιά Όθωνα, στις 23 Μαΐου 1834. Καταδικάστηκε σε θάνατο. Μετά την ενηλικίωση του βασιλιά του δόθηκε χάρη.

Στρατηγός Μακρυγιάννης Αφού τελείωσε η Επανάσταση, ήρθε σε αντίθεση με τους οπαδούς του Καποδίστρια και αργότερα του βασιλιά Όθωνα. Πρώτος βρέθηκε στην Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου, διεκδικώντας τη δημιουργία Συντάγματος. Το 1852 καταδικάστηκε σε θάνατο με την κατηγορία ότι σχεδίαζε τη δολοφονία του Όθωνα, αλλά το 1854 αφέθηκε ελεύθερος. Πέθανε λίγο μετά την ανακήρυξή του σε αντιστράτηγο.

Γεώργιος Καραϊσκάκης Κατηγορήθηκε από τον Μαυροκορδάτο για συνεργασία με τους Οθωμανούς. Στις 30 Μαρτίου 1824 συστάθηκε επιτροπή, η οποία εξέδωσε προκήρυξη των εγκλημάτων του Καραϊσκάκη (!) και τον έκρινε ένοχο “ εσχάτης προδοσίας” χωρίς δίκη. Οι πολίτες διατάχθηκαν να αποφεύγουν οποιαδήποτε επικοινωνία αν δεν μετανοήσει και ζητήσει συγχώρεση. “

Εγώ ήμουν και θα είμαι Θεόφιλος. Γιατί, σαν τον Θεό, κανείς δεν αγαπά την Ελλάδα”

Θ. Κολοκοτρώνης Μαντώ Μαυρογένους Ευγενική και ρομαντική ηρωίδα του Αγώνα. Έδωσε τα πάντα στην Επανάσταση και βίωσε μια μεγάλη αγάπη με τον Δημήτριο Υψηλάντη. Όταν αυτή έληξε άδοξα, εκείνη έπεσε σε κατάθλιψη. Αναγκάστηκε να περάσει τα τελευταία της χρόνια πάμφτωχη και διωκόμενη από τον Ιωάννη Κωλέττη. Πέθανε στο νησί της Πάρου σε σπίτι που της παραχώρησε το

ελληνικό κράτος, ξεχασμένη από όλους.

Οδυσσεάς Ανδρούτσος Γενναίος πολεμιστής που η έντονη προσωπικότητά του τον έφερε αντιμέτωπο με του πολιτικούς της εποχής του, γεγονός που οδήγησε σε προσπάθειες εξόντωσής του. Κατηγορήθηκε αδικώς για συνδιαλλαγή με τους Τούρκους. Τελικά δολοφονήθηκε με βάνουσο τρόπο από τους Μήτρο Τριανταφυλλίνα, Ιωάννη Παμούρη και Παπακώστα, με την έγκριση του πρώην πρωτοπαλίκαρου του Ιωάννη Γκούρα. Στις 5 Ιουνίου 1825 πέταξαν το σώμα του από τον βράχο της Ακρόπολης.

Νικηταράς ο Τουρκοφάγος Πρωτοστάτησε στη μάχη στα Δερβενάκια. Παρών ήταν στη μάχη στο Βαλτέτσι, στα Άγραφα, στο Μεσολόγγι. Όμως μετά την απελευθέρωση άρχισε η περιπέτειά του. Δύο φορές συνελήφθη και το 1839 φυλακίστηκε για συνωμοσία κατά του Όθωνα. Κατά τη διάρκεια της φυλάκισής του έχασε το φως του. Αφέθηκε ελεύθερος όταν πια η υγεία του είχα κλονιστεί. Το ίδιο το κράτος του χορήγησε άδεια επαιτείας. Πέθανε λησμονημένος από όλους.

Μπουμπουλίνα Έδωσε την περιουσία της στην Επανάσταση. Θύμα κι αυτή του εμφυλίου πολέμου, αποσύρθηκε στις Σπέτσες, πικραμένη από τους πολιτικούς και την εξέλιξη του κράτους. Ο μικρός της γιος ερωτεύεται την κόρη των Κουτσαίων. Οι Κουτσαίοι ήταν πρόκριτοι των Σπετσών. Δεν ήθελαν αυτόν τον γάμο, καθώς η οικογένεια της Μπουμπουλίνας είχε ξοδέψει την περιουσία της και είχε παραπέσει οικονομικά. Κατά τη διάρκεια μιας έντονης λογομαχίας, ο Γιάννης Κούτσης πυροβολεί την Μπουμπουλίνα και την σκοτώνει. Η ελληνική πολιτεία αποσιώπησε την υπόθεση.

*****

Μάντεψε τι είναι...

Παρατήρησε και βρες τη σωστή απάντηση!
Σε τι χρησίμευε αυτό το αντικείμενο;

α. Βεντάλια

β. Δίσκος

γ. Καθρέφτης

(η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

Το τέλος τους ήταν άδοξο και άδικο. Άδικο να μην αναγνωρίσει κανείς, και κυρίως οι Έλληνες πολιτικοί τα κατορθώματά τους. Χωρίς αυτούς ίσως η απελευθέρωση να μην είχε έρθει. Οι κυβερνήσεις έπρεπε να αναγνωρίσουν τον αγώνα τους και να ανταποδώσουν το καλό που έκαναν. Όφειλαν, κατά τη γνώμη μας, να παραχωρήσουν σύνταξη πολεμιστή, σπίτι, αξιώματα. Δυστυχώς, μετά την απελευθέρωση, βαρύτητα δόθηκε όχι στην ελευθερία της Ελλάδας, αλλά στην ηγεσία.

Για τους... σινεφίλ αναγνώστες! Η Στ' τάξη προτείνει

Από την Γιώσκου Φρειδερίκη

Οι Σουλιώτες ***

Souliotes 1972 (Έγχρ.) 87'

Ελληνική δραματική- ιστορική ταινία σε σκηνοθεσία Δημήτρη Παπακωνσταντή, με τους Χρήστο Πολίτη, Κάτια Δανδουλάκη, Γιάννη Κατράνη και Φερνάντο Σάντσο

Οι Σουλιώτες στην Ήπειρο μαθαίνουν ότι ο Αλή Πασάς ετοιμάζεται να τους επιτεθεί, για να τους υποτάξει. Ο Φώτος Τζαβέλας όμως, και τα παλικάρια του υπερασπίζονται γενναία το Σούλι. Μετά την προδοσία του Πήλιου Γούση τα δεδομένα αλλάζουν. Για να μην καταλήξουν στα χέρια των Τούρκων, οι Σουλιώτες πεθαίνουν ανατινάζοντας το μοναστήρι στο Κούγκι, ενώ οι γυναίκες τους αγκαλιά με τα παιδιά τους πέφτουν χορεύοντας στον γκρεμό του Ζαλόγγου.

Την ξεχωρίζουμε για την πιστή εξιστόρηση των γεγονότων και για την παρουσίαση των ηθογραφικών στοιχείων εκείνης της εποχής. Δεν μας άρεσαν οι σκηνές βίας, οι οποίες ήταν αρκετές και ακατάλληλες για μικρά παιδιά.

Αξιοσημείωτη υπήρξε και η συμβολή των γυναικών στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας. Άλλες από αυτές συμμετείχαν προσωπικά σε ναυτικές επιχειρήσεις, άλλες διέθεσαν την περιουσία τους για να εξοπλίσουν και να συντηρήσουν ελληνικά πολεμικά πλοία, ενώ κάποιες άλλες παρότρυναν με τον τρόπο τους Έλληνες και ξένους να βοηθήσουν τον Αγώνα με όποιο τρόπο μπορούσαν.

Η Μαντώ Μαυρογένους, η Δούκισσα της Πλακεντίας, η Δόμνα Βισβίζη και η Ευανθία Καϊρη αναδείχτηκαν σε σημαντικές γυναικείες μορφές της Ελληνικής Επανάστασης.

Γράφει η Τσακαλίδη Μαρία

Οι γυναίκες στην Επανάσταση του 1821

“Πουλάκι, πόθεν έρχεσαι, πουλάκι μ' αποκρίσου
Μην είδες και μην άκουσες για την κυρά- Δομνίτσα;
Την όμορφη, τη δυνατή, την αρχικαπετάνα
που χεί καράβι ατίμητο και πρώτο μες στα πρώτα
Καράβι γοργοτάξιδο, καράβι τιμημένο
Καράβι που πολέμησε στις Τμπρος το μπουγάζι;”

“ Δεν έχει σημασία τι θα απογίνω εγώ, αρκεί να ελευθερωθεί η πατρίδα μου”

Μ. Μαυρογένους

Μαντώ Μαυρογένους (1796-1848) Γεννιέται στην Τεργέστη της Ιταλίας, όπου αποκτά σημαντική μόρφωση. Το 1820 φτάνει στην Μύκονο και καταφέρνει να ξεσηκώσει το νησί στον Αγώνα. Με δικά της έξοδα εξοπλίζει πλοία και συμμετέχει σε πολεμικές επιχειρήσεις στην Εύβοια, στο Πήλιο και στη Φθιώτιδα. Διαθέτει ολόψυχα όλη της την περιουσία στον Αγώνα. Στέλνει επιστολές προς τις γυναίκες της Ευρώπης για να τις πείσει να υποστηρίξουν οικονομικά την Ελληνική Επανάσταση. Όταν τελείωσε η Επανάσταση, με διάταγμα του Καποδίστρια της παραχωρείται το αξίωμα του αντιστράτηγου. Πεθαίνει πάμπτωχη στο νησί της Πάρου.

Ευανθία Καΐρη (1799- 1861) Δασκάλα και αδελφή του φιλόσοφου, αγωνιστή, φιλικού και ιερωμένου Θεόφιλου Καΐρη, που αφιέρωσε τη ζωή της στη μόρφωση των κοριτσιών της Ελλάδας. Η πολυμάθειά της και οι φιλελεύθερες ιδέες της, το πάθος της για την αφύπνιση της και ξεπερνούν τα όρια της ελληνικής επικράτειας. Ανάμεσα στους ανθρώπους που τη θαυμάζουν και την καθοδηγούν είναι και ο Αδαμάντιος Κοραΐς. Στα χρόνια της Επανάστασης, η Ευανθία στέλνει το 1825 μία επιστολή έκκληση σε όλες τις γυναίκες του κόσμου, με την οποία ζητάει την ηθική και υλική υποστήριξη τους υπέρ της Ελληνικής Επανάστασης. Οι ξένες γυναίκες ανταποκρίνονται στην έκκλησή της με τρόπο συγκινητικό. Είχε την τύχη να δει την Ελλάδα ελεύθερη και συνέχισε το μεγάλο της έργο ως τα βαθιά της γεράματα.

*****

Δούκισσα της Πλακεντίας (1785- 1854)

Η Σοφί ντε Μαρμπουά-Λεμπρύν, η οποία έφερε τον τίτλο “Δούκισσα της Πλακεντίας”, ήταν Αμερικανο-Γαλλίδα, κόρη Γάλλου διπλωμάτη και σύζυγος του Δούκα της Πλακεντίας (Πιατσένσα), πόλης στη βόρεια Ιταλία. Στενή φίλη του Ιωάννη Καποδίστρια, η δράση της εστιάστηκε στην ενίσχυση του απελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων, με μεγάλη οικονομική και κοινωνική συνεισφορά κατά τα πρώτα χρόνια εδραίωσης του νεοσύστατου ελληνικού κράτους εν μέσω πολιτικών παραχών.

Δόμνα Βισβίζη (1784- 1850) Γεννιέται στην Αίνο της Ανατολικής Θράκης. Συμμετέχει ενεργά στην Ελληνική Επανάσταση παίρνοντας μέρος, μαζί με τον άντρα της, στις θαλάσσιες επιχειρήσεις του Αγώνα στο Άγιο Όρος, τη Λέσβο και τη Σάμο. Όταν σκοτώνεται ο άντρας της, η Δόμνα Βισβίζη αναλαμβάνει η ίδια τη διοίκηση του πλοίου και συνεχίζει τη δράση της στην περιοχή της Εύβοιας. Εξοπλίζει και συντηρεί το πλοίο της “ Καλομοίρα” με δικά της χρήματα για τρία χρόνια. Μετά το τέλος του Αγώνα της παραχωρείται μια μικρή σύνταξη. Πεθαίνει στον Πειραιά.

Μια βόλτα στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

Γράφουν οι Κυδώνη Μαρία, Κεσίδου Ελισάβετ, Κελάρη Ελένη, Γαβριήλ Δέσποινα

Το ΕΙΜ βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας και αποτελούσε το πρώτο ελληνικό κοινοβούλιο, μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας. Η διακόσμησή του είναι κομψή. Σήμερα λειτουργεί ως μουσείο αναδεικνύοντας με όμορφο τρόπο εκθέσεις αντικειμένων από την ιστορία της χώρας μας και ως χώρος εκδηλώσεων. Μας κάνουν εντύπωση αντικείμενα από τις ζωές των αγωνιστών του '21 όπως φορεσιές, όπλα, προσωπικά αντικείμενα κι άλλα. Εκείνο όμως που ξεχωρίζει και που μένει στην μνήμη είναι η περικεφαλαία και ο θώρακας του Κολοκοτρώνη και το σκεύος όπου φυλάσσεται η καρδιά του Κανάρη, σύμβολο των αγώνων της πατρίδας για ελευθερία και ανεξαρτησία.

Αξίζει να αναφερθεί πως το ΕΙΜ παρουσίασε το 2019 την έκθεση “ Το '21 αλλιώς: Η Ελληνική Επανάσταση με φιγούρες και διοράματα PLAYMOBIL”. Είναι μια έκθεση που περιοδεύει και αξίζει κανείς, ειδικά εμείς τα παιδιά, να την δει.

Φιλελληνισμός

Αφιέρωμα στον φιλέλληνα Λόρδο Μπάιρον

Ο Λόρδος Βύρων ή Μπάιρον (Lord George Gordon Byron VI, 22 Ιανουαρίου 1788- 19 Απριλίου 1824), ήταν σπουδαίος Άγγλος ποιητής από τους

σημαντικότερους εκπροσώπους του ρομαντισμού και από τους σημαντικότερους φιλέλληνες, φημισμένος και για τη δράση του στην Ιταλία με το επαναστατικό κίνημα των Καρμπονάρων.

Γεννήθηκε στο Λονδίνο, αλλά έζησε τα πρώτα του χρόνια στη Σκωτία. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ αποκτώντας πολύ καλή μόρφωση και, παρότι γεννήθηκε με μια ανωμαλία στο δεξί πόδι που δεν του επέτρεπε να περπατά άνετα, ασκούσαν συστηματικά με πολεμικές τέχνες, πυγμαχία, ιππασία, κρίκετ κ.α.

Ήταν χαρακτήρας ανήσυχος, παρορμητικός και τυχοδιωκτικός. Έτσι ξεκίνησε περιοδείες και περιπλανήσεις στη νότια Ευρώπη (Πορτογαλία, Ισπανία, Ελλάδα, Τουρκία). Η Ελλάδα τον μάγεψε με τις ομορφιές της, καθώς ήταν ήδη θαυμαστής της ελληνικής αρχαιότητας. Έγραψε πολλά ποιήματα αφιερωμένα στον ελληνικό αγώνα για Ανεξαρτησία, στα τοπία της χώρας, αλλά και σε πρόσωπα που γνώρισε στην Ελλάδα, υπερασπιζόμενος το δίκαιο αίτημα των Ελλήνων για ανεξαρτησία από τον οθωμανικό ζυγό. Στο ηρωικό Μεσολόγγι, εξασκούσε τους Έλληνες αγωνιστές στην τέχνη του πολέμου.

Πέθανε στις 19 Απριλίου του 1824 στο Μεσολόγγι, από ασθένεια με υψηλό πυρετό. Η καρδιά του ενταφιάστηκε στην πόλη που αφιέρωσε τους τελευταίους μήνες της ζωής του, ενώ το σώμα του μεταφέρθηκε στην πατρίδα του. Προς εκδήλωση πένθους και απόδοση τιμής στον φιλέλληνα

“ Αν λογίζομαι για ποιητής, ο αέρας της Ελλάδας με έκανε τέτοιον”

ρίχτηκαν στο Μεσολόγγι 37 κανονιοβολισμοί από την ανατολή του ηλίου και μία για κάθε λεπτό, καθώς ήταν τότε μόνο 37 χρονών. Τα ποιήματά του εξακολουθούν να τυπώνονται και να διδάσκονται σε όλον τον κόσμο ακόμη και σήμερα.

Στο ποίημά του με τίτλο “ Η Κατάρρα της Αθηνάς” γραμμένο τον Μάρτιο του 1811 στην Αθήνα κατά τη διάρκεια του πρώτου του ταξιδιού στην Ελλάδα, επιτίθεται στον ομοεθνή του Κόμη Έλγιν, πρέσβη της Βρετανίας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, στην Κωνσταντινούπολη. Ο Έλγιν, με άδεια του Σουλτάνου(γεγονός που δεν επιβεβαιώνεται από έρευνα σε έγγραφα της εποχής), κατάφερε να αφαιρέσει πολυάριθμα γλυπτά από την Ακρόπολη της Αθήνας στις αρχές του 19ου αι., τα οποία μεταφέρθηκαν στη Βρετανία το 1806 και πουλήθηκαν στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου, όπου εκτίθενται μέχρι σήμερα. Το ποίημα αυτό εκδόθηκε χωρίς τη συγκατάθεση του δημιουργού στην Αμερική, μετά από ενέργειες φίλου του, στον οποίο το είχε στείλει ο Μπάιρον.

Απόσπασμα από το ποίημα αυτό ακούγεται σε απαγγελία Λυδίας Κονιόρδου σε μικρού μήκους ντοκιμαντέρ του Κώστα Γαβρά, το οποίο γυρίστηκε για χάρη της πολιτιστικής Ολυμπιάδας της Νέας Υόρκης” όλα είναι φως”, το 2003. Μας δείχνει την πορεία του Παρθενώνα, παγκοσμίου μνημείου δημοκρατίας και πολιτισμού, από την εποχή που ήταν απλά ένας βράχος μέχρι και την τελική καταστροφή του από τον Έλγιν. Το ντοκιμαντέρ είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο ([δες εδώ](#)).

Η επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στην Ακρόπολη της Αθήνας, αποτελεί πάγιο αίτημα της Ελλάδας με ψηφίσματα και υπομνήματα προς τη Βρετανική κυβέρνηση και το Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου, καθώς και προς ευρωπαϊκούς φορείς. Πληροφορίες για το ζήτημα αυτό και τις ενέργειες που έχουν γίνει από τις ελληνικές κυβερνήσεις σε βάθος χρόνου δίνονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού ([δες εδώ](#)).

Μπες εδώ και διάβασε το ποίημα “ Η Κατάρρα της Αθηνάς”

Πώς έμαθαν οι Έλληνες να τρώνε πατάτες

Γράφει η Φαρμάκη Αγγελική

Λένε πως άμα το πρώτο φορτίο πατάτες ξεφορτώθηκε στο Ναύπλιο, ο κόσμος τις είδε με δυσπιστία κι ούτε από περιέργεια δε βρέθηκε κανένας να πάρει, για να δοκιμάσει.

Ο Καποδίστριας τότε κατέφυγε σ' ένα τέχνασμα. Έβαλε φρουρούς γύρω από το σωρό τις πατάτες και τους είπε να κάνουν πως δε βλέπουν, αν επιχειρούσε κανείς να κλέψει από το σωρό.

Το τέχνασμα του Καποδίστρια έπιασε, γιατί ο κόσμος πίστεψε ότι, για να φυλάσσονται οι πατάτες, έπρεπε να είναι κάτι πολύτιμο.

Ο ένας μετά τον άλλο, λοιπόν, μπήκαν στον πειρασμό να “ξεγελάσουν” τους φρουρούς κι έτσι ο σωρός δεν άργησε να εξαφανιστεί.

Μάντεψε τι είναι...

Παρατήρησε και βρες τη σωστή απάντηση!
Σε τι χρησίμευε αυτό το αντικείμενο;

- α. Βάζο
- β. Ανθοδοχείο
- γ. Τσαγιέρα

(η απάντηση στην τελευταία σελίδα)

Ένα Σύνταγμα... νεωτερικό!!!

Γράφει ο Μπερτζιλιάν Βασίλης

Η Α' Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου αποτελεί μια σπουδαία παρακαταθήκη για όλους μας, γιατί μας θυμίζει αυτά που μας καταξιώνουν και μας ενώνουν.

Οι Έλληνες, μετά από 400 χρόνια σκλαβιάς και καταπάτησης των δικαιωμάτων τους, προχώρησαν τον Ιανουάριο του 1822 στην Επίδαυρο, στη συγγραφή του πρώτου Συντάγματος της Ελλάδας, που ονομάστηκε “ Προσωρινό Πολίτευμα της Ελλάδος”.

Ήταν πολύ μεγάλος ο ενθουσιασμός και η ικανοποίηση των ταλαιπωρημένων για αιώνες από τον τουρκικό ζυγό Ελλήνων, καθώς για πρώτη φορά αναγνωρίστηκε επίσημα ότι όλοι οι άνθρωποι ήταν ίσοι, ανεξάρτητα από την καταγωγή και τα αξιώματά τους, είτε έμεναν ήδη στην Ελλάδα είτε έρχονταν τώρα να κατοικήσουν στην Επικράτεια.

Όλοι οι Έλληνες μπορούσαν να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες στην διεκδίκηση τιμών και αξιωμάτων και η ιδιοκτησία, η τιμή και η ασφάλεια όλων προστατεύονταν πλέον από τον Νόμο. Οι εισπράξεις του κράτους διανέμονταν με δίκαιο τρόπο σε όλους τους πολίτες και διαχωρίζονταν η εκτελεστική από τη νομοθετική εξουσία, προκειμένου να λειτουργεί το κράτος δημοκρατικά.

Η χώρα που γέννησε τη Δημοκρατία στην αρχαιότητα, επέστρεψε ξανά στις δημοκρατικές της ρίζες, με ένα Σύνταγμα φιλελεύθερο και δημοκρατικό, με οδηγούς τις αρχές της Ισότητας και της Ισονομίας που περιγράφονταν τόσο στην Διακήρυξη της Αμερικανικής Ανεξαρτησίας (1776), όσο και στη γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη (1789).

Επιφανείς Έλληνες και Ελληνίδες

Οι Έλληνες δεν έπαψαν να προκαλούν τον θαυμασμό του κόσμου όλου με Τα επιτεύγματά τους, πριν και μετά την Επανάσταση του '21.

ο 460 π. Χ. Δημόκριτος

Γεννήθηκε στα Άβδηρα της Θράκης. Έλληνας Φιλόσοφος. Ήταν ο πρώτος που κατάλαβε ότι ο Γαλαξίας είναι φως από μικρά αστέρια. Επίσης πρώτος αυτός είπε ότι το σύμπαν έχει κι άλλους κόσμους που μπορεί να κατοικούνται.

ο 1832 Νικηφόρος Λύτρας

Ένας από τους μεγαλύτερους ζωγράφους του 19ου αι.

ο 1853 Γεώργιος Ιακωβίδης

Έλληνας ζωγράφος. Ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του καλλιτεχνικού κινήματος της Σχολή του Μονάχου.

ο 1861 Καλλιρρόη Παρρέν

Ελληνίδα δημοσιογράφος. Μία από τις πρώτες φεμινίστριες στην χώρα.

ο 1873 Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή

Έλληνας Μαθηματικός. Το έργο τους εκτείνεται σε τομείς των Μαθηματικών, της Φυσικής και της Αρχαιολογίας.

ο 1883 Νίκος Καζαντζάκης

Έλληνας συγγραφέας, δημοσιογράφος, πολιτικός ποιητής και φιλόσοφος με πλούσιο λογοτεχνικό ποιητικό και μεταφραστικό έργο.

ο 1883 Παπανικολάου Γεώργιος

Έλληνας γιατρός, βιολόγος κι ερευνητής. Πρωτοπόρος στον τομέα του.

ο 1919 Αντώνης Σαμαράκης

Έλληνας συγγραφέας. Πρεσβευτής Καλής Θέλησης UNICEF για τα παιδιά όλου του κόσμου.

ο 1925 Μίκης Θεοδωράκης

Έλληνας συνθέτης, στιχουργός και διευθυντής ορχήστρας.

ο 1933 Μαρία Λαμπαδαρίδου Πόθου

Ελληνίδα ποιήτρια, πεζογράφος και θεατρική συγγραφέας.

ο 1934 Γιάννης Σπανός

Έλληνας γνωστός μουσικοσυνθέτης.

ο 1938 Σταμάτης Κριμιζής

Ανέλαβε την ηγεσία της Ομάδας Διαστημικής Φυσικής.

ο 1952 Χρήστος Μπουλώτης

Έλληνας αρχαιολόγος και συγγραφέας. Έχει διακριθεί πολλές φορές με βραβεία για το λογοτεχνικό του έργο.

ο 1965 Στέλιος Ρόκκος

Έλληνας δημοφιλής μουσικοσυνθέτης.

Πρόσφυγες...

Γράφει η Σόκουτη Ελένη

Η προσφυγιά βαδίζει παράλληλα με την ελληνική Ιστορία.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι και η προσφυγοποίηση μεγάλου μέρους του ντόπιου πληθυσμού κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821 και νωρίτερα.

Από τον πρώτο χρόνο της Επανάστασης, Έλληνες από τις Κυδωνίες, την Κωνσταντινούπολη και την Κύπρο κατέφυγαν στα Ψαρά, τη Λέσβο και την επαναστατημένη Ελλάδα.

Σχεδόν ταυτόχρονα ξεκίνησε και το προσφυγικό ρεύμα από τη Θεσσαλία, τη Μακεδονία και την Ήπειρο προς τις βόρειες Σποράδες, τη Δυτική Στερεά και κυρίως το Μεσολόγγι. Στις αρχές του 1823 κατέφθασαν στο Μεσολόγγι ως πρόσφυγες οι Σουλιώτες και λίγο αργότερα Κρήτες και κάτοικοι της Κάσου κατέφυγαν σε διάφορα νησιά του Αιγαίου.

Μετά την καταστροφή της Χίου, Χιώτες πρόσφυγες βρήκαν καταφύγιο στις Κυκλάδες και τα Ψαρά. Αλλά και οι ίδιοι οι Ψαριανοί αναζήτησαν καλύτερη τύχη στα νησιά του Αιγαίου και στο Ναύπλιο.

Οι πρόσφυγες της Επανάστασης άλλοτε ήταν ευπρόσδεκτοι από τους ντόπιους κι άλλοτε προκαλούσαν αναστάτωση και δυσφορία, λόγω της φτώχειας και των επιδημιών που επέφερε ο προσφυγικός συνωστισμός.

Οι επαναστατικές κυβερνήσεις έκαναν προσπάθειες για περίθαλψη και ενσωμάτωση των προσφύγων, οι οποίες όμως στηρίχθηκαν σε προσωρινά μέτρα ή στην αυθόρμητη συμπαράσταση των ντόπιων.

Εκείνη την περίοδο οι Έλληνες ήταν πρόσφυγες. Σήμερα, οι ίδιοι δέχονται πρόσφυγες από άλλες χώρες. Τα κοινά στοιχεία είναι αρκετά. Η ελληνική κυβέρνηση μεριμνά για αυτούς, ενώ οι κάτοικοι άλλοτε δυσφορούν κι άλλοτε τους περιθάλπουν με φροντίδα, αγάπη και κατανόηση. Άλλωστε, οι Έλληνες γνωρίζουν τι σημαίνει προσφυγιά.

Και τώρα... ώρα για παιχνίδι!

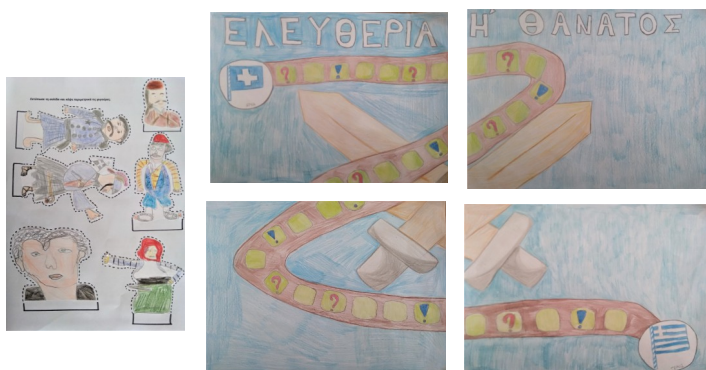
(Τις φιγούρες δημιούργησαν οι Γκρέμι Λούις, Κουτλάκη Γιώτα, Ματσικά Ασημίνα, Ελιάς Γιώργος, Ηλιάδου Κατερίνα, Κιοσέ Κλάρα. Το ταμπλό δημιούργησαν οι Γαβριήλ Δέσποινα, Κώτσιας Νίκος, Θεοχάρης Βασίλης, Κεσίδου Ελισάβετ, Φαρμάκη Ειρήνη, Κελάρη Ελένη)

Πόσο καλά γνωρίζεις γεγονότα που διαδραματίστηκαν και πρόσωπα που πρωτοστάτησαν στην Επανάσταση του 1821;

Παίξε το επιτραπέζιο παιχνίδι και μάθε το αμέσως!

Θα χρειαστεί να εκτυπώσεις τις φιγούρες, το ταμπλό του παιχνιδιού και τις κάρτες σε χοντρό χαρτόνι μεγέθους Α4.

Το ταμπλό του παιχνιδιού αποτελείται από 4 φύλλα που πρέπει να ενωθούν μεταξύ τους.

Μπες εδώ και εκτύπωσε τις κάρτες του παιχνιδιού.

Παίκτες: 2-6

Θα χρειαστείτε ακόμα ένα ζάρι

Κανόνες παιχνιδιού: Τοποθέτησε τις φιγούρες στην αρχή. Ρίχνουν όλοι από μία φορά το ζάρι. Αρχίζει όποιος φέρει μεγαλύτερη ζαριά. Κάθε παίκτης ρίχνει το ζάρι και προχωράει τόσα τετράγωνα όσα έχει φέρει το ζάρι. Εάν τύχει επάνω σε εντολή(θαυμαστικό) ή ερώτηση (ερωτηματικό), τραβάει την ανάλογη κάρτα και ακολουθεί τις εντολές που αναγράφονται πάνω σε αυτή.

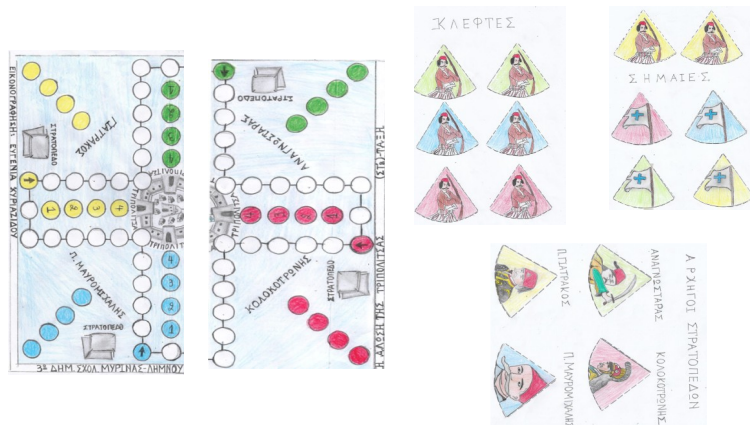
Κερδίζει όποιος παίκτης τερματίσει πρώτος και φτάσει στην Ελληνική Σημαία.

Καλή σας διασκέδαση!

Παιχνίδι Η Άλωση της Τριπολιτσάς

Γίνε για λίγο ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης! Πολιορκήσε την Τριπολιτσά και κατάκτησέ την!

Θα χρειαστεί να εκτυπώσεις το ταμπλό και τις φιγούρες σε χοντρό χαρτόνι Α4. Ακολούθησε τις οδηγίες που θα βρεις ακολούθως και παίξε το παιχνίδι!

Μπες εδώ και διάβασε τις οδηγίες για το παιχνίδι.

Το παιχνίδι του Δημοτικού Τραγουδιού

Γράφει ο Μέκακας Δημήτρης

Αντιστοιχίζω τα αποσπάσματα των Δημοτικών τραγουδιών με τις πολεμικές επιχειρήσεις στις οποίες αναφέρονται.

Ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο ο	ο Φύσα, μαϊστρο δροσερέ κι αέρα του πελάγου, Να πας τα χαιρετίσματα στου Δράμαλη τη μάνα. Της Ρούμελης οι μπέηδες του Δράμαλη οι αγάδες Στο Δερβενάκι κείτονται, στο χώμα ξαπλωμένοι.
Κατάληψη της Τρίπολης ο	ο Ο κούκος φέτος δε λαλεί ούτε και θα λαλήσει παρά η τρυγώνα η χλιβερή το λέει το μοιρολόγι. Φέτος μας ήρθε η Αραπιά και κόβει και σκλαβώνει. Εσκλάβωσαν μικρά παιδιά, γυναίκες με τους άνδρες, κι εσκότωσε λεβεντουριά και καπεταναίους.
Έξοδος του Μεσολογγίου ο	ο Σαράντα παλικάρια από τη Λεβαδιά Πάνε για να πατήσουνε την Τριπολιτσά. Στο δρόμο που πηγαίνουνε γέροντα απαντούν. - Πού πάτε παλικάρια, πού πάτε ωρέ παιδιά - Πάμε για να πατήσουμε την Τριπολιτσά.
Μάχη στα Δερβενάκια ο	ο Ποιος θε ν' ακούσει κλάματα, γυναίκεια μοιρολόγια; Ας πάει από τη Ρούμελη κι από το Μεσολόγγι, Κι εκεί ν' ακούσει κλάματα, γυναίκεια μοιρολόγια, Πώς κλαίν' οι μάνες για παιδιά και τα παιδιά για μάνες.

Τα... Επαναστατικά Μαθηματικά

Διατύπωση Προβλημάτων :

*Ευγενία Κυριαζίδου, Ελένη Σόκουτη,
Μαρία Τσακαλίδη, Θανάσης Τζανετάκος,
Αγγελική Φαρμάκη , Στέλλα Χοχλιού*

Μπες [εδώ](#) και λύσε τα προβλήματα μαθηματικών που ετοιμάσαμε!

Μάντεψε ποιος... (οι λύσεις)

Σελ.6 - Κανάρης

Σελ. 14- Μιαούλης

Γνωρίζεις τι συνέβη στις 30 Μαρτίου 1822;
Ξεσκόνισε τα Γαλλικά σου και μπες [εδώ](#) και
λύσε την ακροστιχίδα για να το βρεις!

Μάντεψε τι είναι ... (οι λύσεις)

Σελ. 4 – γ. Ρολόι από μπρούντζο (Γαλλία 19ος αι.)

Σελ. 8 – α. Πίπα (Φέρει τον Υψηλάντη και τους
Ιερολοχίτες. Γερμανία 1820)

Σελ. 11 – α. Ετικέτα από λικέρ με το όνομα της
Μπουμπουλίνας (1830)

Σελ. 12 – β. Ανθοδοχεία με παραστάσεις Έλληνα-
Τούρκου (19ος αι.)

Σελ. 13 – β. Δοχείο με την μορφή της
Μπουμπουλίνας (1830)

Σελ. 17 – α. Βεντάλια από τη συναυλία 28ης
Απριλίου 1826 στο Παρίσι

Σελ. 19 – γ. Τσαγιέρα με φιλελληνικό θέμα(Παρίσι
1830)